

שיחת השבוע

לקרוא לילד בשמו: פעולת טרור

עכשיו קיבלנו עוד פעולת טרור, המכוונת נגד משפחות שכולות. אין שום הבדל בין מעשי הטרור האלה, החוצים כל קו אדום אנושי

הדר גולדין ואורון שאול הי"ד. פעולת טרור נגד משפחות שכולות

השבוע נחשפנו למניפון לציה המכוערת שמנסה החמאס בעזה להפעיל על משפחתו של חלל צה"ל אורון שאול הי"ד. ליבנו התפלץ מהאכזריות שבשליחת מסרים למשפחה שכולה, וזיוף מכתב שנכתב כביכול בידי הבן, כאילו לא די לה בכאב הנורא המלווה אותה מאז נפילת בנה.

אבל האמת היא שאין סיבה להיות מופתעים. החמאס הוא ארגון טרור רצחני, שאין בעולמו רגשות וערכים אנושיים. הוא יורה לעבר גני ילדים, ומשתמש

בילדים כבמגן אנושי. הוא מעביר מחבלים וכלי נשק באמבולנסים, ומסתתר תחת מרכזים רפואיים. חיי אדם, גם של בני עמו, חשובים בעיניו כקליפת השום. זה האויב שמולו אנו עומדים.

רשעים ביד צדיקים

אנחנו במלחמה, אך בעוד לנו יש קווים אדומים, לצד השני אין. על כך אמרנו בימי החנוכה את תפילת 'ועל הניסים', שבה אנו מודים לקב"ה על שמסר "רשעים ביד צדיקים". ולכאורה מה הנס כאן, וכי לא צפוי שהצדיקים ינצחו את הרשעים? אלא שזה נס גדול, כי בעוד לצדיקים יש מגבלות על מה שמותר לעשות גם בעת מלחמה, לרשעים אין מגבלות, והכול כשר בעיניהם.

לחמאס אין בעיה לשגר ילדים ונערים וסכינים בידיהם למשימות התאבדות, בתקווה לשפוך דם יהודים. במקום להזדעזע ממראה תלמידי בתי ספר, נושאי ילקוט על גבם, השולפים סכינים ודוקרים עוברי אורח תמימים, החמאס מאדיר אותם ומציג אותם כגיבורים.

אז עכשיו קיבלנו עוד פעולת טרור, המכוונת נגד משפחות שכולות. גם פעולה זו נועדה לנעוץ סכין בלב, ולפצוע את נפשן של משפחות שבורות. אין שום הבדל בין מעשי הטרור האלה, החוצים כל קו אדום אנושי, ושאין מאחוריהם אלא רוע מזוקק.

יש חדש

הילולת 'כיסא רחמים'

ביום שלישי, י"ז בטבת (29.12), בשעה 6 בערב, תהיה אי"ה במרכז הירידים, גני התערוכה, תלאביב, ההילולא השנתית של מוסדות ישיבת 'כיסא רחמים', לעילוי נשמת מייסדה, רבי מצליח מאזוז הי"ד. בהילולא ישתתפו ראש הישיבה הגאון הרב מאיר מאזוז, הרבנים הראשיים לשעבר הגאונים הרב אליהו בקשי-דורון והרב שלמה-משה עמאר, ועוד שורה ארוכה של רבנים ואישי ציבור. לפרטים טל' 052-7654216.

תהילים שלי לילדים

הספר המרהיב תהילים שלי הופיע עכשיו בארבע מהדורות ייחודיות, המותאמות לכל גוני הציבור: שתי מהדורות למגזר החרדי - מהדורה לבנים ומהדורה לבנות; מהדורה לילדים במגזר הדתי-לאומי; ומהדורה לציבור הכללי. האיורים נועדו לגרום לילדי כל מגזר לחוש הזדהות עם הדמויות. המזמורים עצמם מוגשים בדרך מאירת עיניים, לצד ביאור המילים הקשות. טל' 1-700-704120.

חדש במוזיקה

הרב שלמה טויסיג מגיש את תקליטו מכאן ואילך, ובו שנים-עשר שירים. מקצתם שירים חדשים ומקצתם ביצועים מחודשים לשירים ולניגונים ידועים. שמחה ליינר מגיש את תקליטו השני - SL2, ובו אחד-עשר שירים חדשים.

זמני השבוע

ניוירוק	דטרויט	מיאמי	לוס אנג'לס
4:12	4:43	5:15	4:28
5:16	5:49	6:11	5:28

336 בתי חב"ד מוקד חב"ד
לשירותכם *3770

יוצא לאור על-ידי: המרכז לעזרי שליחות
ת"ד 100 כפר חב"ד 6084000
טל' 972-72-2770100 • פקס' 972-3-9606169
www.chabad.org.il • chabad@chabad.org.il
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ולכשרות
נא לשמור על קדושת הגיליון

אך לטרור יש מטרה. הוא נועד לשבור את רוח העם ולגרום לו להיכנע לתביעותיהם של הטרוריסטים. אותם קולות שמתחילים לדבר על הצורך ב'תקווה' ועל 'פריצת מעגל השנאה' - הכרוכות בויתורים מצידנו בלבד, כמוכן - הם היעדים שאליהם חותרים מעשי הטרור. כך מקווה הטרור להניע מהלכים מדיניים להשגת יעדיו.

למדנו לקח

למרבה הצער, בעבר השיג הטרור מקצת מטרותיו, וגרם להתחזקות הכוחות שהתפתו לניסיון 'לתת צ'אנס' לשלום, המושג על-ידי ויתורים וכניעה למחבלים. ואולם אחרי שהתבררה מהותו של השלום הזה, ועד כמה כל ויתור ונסיגה הרחיקו את השלום האמיתי וערערו את הביטחון - הציבור כבר יודע לעמוד איתן מול הטרור, וכל פיגוע מגביר את הנחישות לעמוד בשפתיים חשוקות נגדו.

הציבור, שכבר למד על בשרו את מחיר הדמים שנגרם בעקבות עסקת שליט, ידע להדוף את המניפולציה הילדותית של חמאס, המקווה להפוך את המשפחות השכולות לכלי משחק בניסיונו להשיג הישגים מול ממשלת ישראל. את כל הניסיונות האלה יש להדוף בבוז, וב בעת לחבק את המשפחות השכולות ולעודדן מול האכזרים הזורים מלח על פצעיהן. האהבה שלנו תנצח את האכזריות שלהם.

שלוש סיבות לנהוג כיוסף

לפנות די זמן ללימוד התורה ולקיום המצוות. אם לא יִטַרד בצרכיו הגשמיים, יתמקד היהודי בעבודתו הרוחנית וכך יחיש את בוא הגאולה.

לחקות את יוסף

הבקשה השלישית היא "מה יוסף גמלו אותו אחיו רעות והוא גמלם טובה". כאן מבקשים בני ישראל מהקב"ה סיוע רוחני בלימוד התורה ובקיום המצוות, כדברי חז"ל על ההתמודדות עם יצר הרע: "אלמלא הקב"ה עוזרו - אין יכול לו". שכן גם לאחר שהקב"ה העניק ליהודי שפע בגשמיות, עדיין הכרחי שייסייע לו בעבודת ה'.

כדי לקבל עזרה זו מהקב"ה אנו מבקשים כי ינהג במידתו של יוסף, שפרנס כל אחד בלי להביט על מצבו. כאשר יהודי מאמץ התנהגות זו, נוהג עמו הקב"ה מידה כנגד מידה, ואף אם הוא 'עני' בדעת ובעל מדרגה רוחנית ירודה, בכליזאת הוא זוכה לכל העזרה שביקש מהקב"ה.

(תורת מנחם, כרך כו, עמ' 83)

הבקשה "פִּנְס לְנוּ מַחֲיֵי הָעוֹלָם הַזֶּה לַחֲיֵי הָעוֹלָם הַבֵּא" מבהירה שהגלות איננה דבר שלילי בלבד, אלא יש בה נקודת אור ואף יתרון על ימות המשיח. במובן מסוים עדיפים חיי העולם הזה מחיי העולם הבא, כדברי חז"ל: "יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא". יש מעלה מיוחדת ללימוד התורה וקיום המצוות בזמן הגלות, עד שמפני מעלה זו שנות הגלות נקראות 'שני השובע'.

בלי טרחה יתרה

הבקשה השנייה: "מה יוסף כלכל את אחיו לפי מעשיהם... אף אנו כלכל אותנו לפי מעשינו". אנו שואפים בכל עת להגיע ל'שני הרעב', לימות המשיח. אלא שכדי להגיע לימות המשיח על היהודי לעסוק בתורה ובמצוות כעת, בזמן הגלות.

על כך באה הבקשה שהקב"ה יכלכל אותנו לפי מעשינו, כלומר, שיהודי לא יצטרך לטרוח יותר מדיי כדי להשיג את פרנסתו, וכך יוכל

בתהילים אנו מבקשים מהקב"ה: "רַעְיָה יִשְׂרָאֵל, הַאֲזִינָה, נְהַג פְּצֹאן יוֹסֵף". במדרש תהילים מוסבר שבני ישראל מבקשים מהקב"ה שינהיג אותם כשם שיוסף הנהיג את אָחִיו בַּמִּצְרַיִם, בשלושה היבטים:

(א) "מה יוסף כנס משנות השובע לשנות הרעב, אף אנו כנס לנו מחיי העולם הזה לחיי העולם הבא". (ב) "מה יוסף כלכל את אחיו לפי מעשיהם, שנאמר (בפרשתנו) 'לחם לפי הַטֵּף', אף אנו כלכל אותנו לפי מעשינו". (ג) "מה יוסף גמלו אותו אחיו רעות והוא גמלם טובה, אף אנו גמלנו אותך רעות, כביכול, שעברנו על מצוותיך; אתה גמול לנו טובות".

הגלות כהזדמנות

על-פי מפרשי התהילים, מזמור זה רומז לגלויות שיבואו על בני ישראל. תפילתם המשולשת של בני ישראל עוסקת אפוא בהיבטים שונים בגלות ובהתמודדות עמה. ההיבט הראשון הוא במהות הגלות עצמה.

אמרת השבוע

להיזהר מעצבות

הצדיק רבי ברוך־מרדכי מקוידנוב סיפר כי אביו נהג להוכיחו קשות על נטייתו לשקוע בעצבות. שאלו הבן: "הרי אני לוקה בתכונות שליליות גרועות הרבה יותר, ומדוע אתה מוכיחני על העצבות דווקא?".

השיבו האב: "אני בטוח שעל הדברים האחרים תחזור בעצמך בתשובה, אבל על העצבות - ייתכן שלעולם לא תעשה תשובה".

כשסיפר זאת, אמר רבי ברוך־מרדכי: "זה מה שאמר יוסף לאחיו - 'ועתה אל תיעצבו' - מכל החטאים עליכם להיזהר במיוחד מפני העצבות..."

פתגם חסידי

"עצבות פירושה: חייבים לי, חסר לי. האדם חושב כל הזמן על עצמו, ואין ליבו לשמים. מי אמר שחייבים לך ואתה אינך חייב?! (רבי אהרון מקרלין)

עצבות | מאת הרב אליעזר ברוד, רב כרמי יוסף

מן המעיין

תשובה בשמחה

"ועתה אל תעצבו" (בראשית מה,ה). אומר המדרש (בראשית רבה): "אין ועתה אלא תשובה". "ועתה", אם אתם חוזרים בתשובה ומתחרטים על שמירתם אותי הנה - "אל תעצבו", כי לתשובה אמיתית אין מגיעים על-ידי עצבות אלא על-ידי שמחה ואהבה.

(משמרת איתמר)

שמחה וחסדים

כאשר מתעוררים למעלה דינים על האדם, הוא נעשה עצוב; ואם הוא שמח, סימן שהתעוררו עליו למעלה חסדים. זהו שנאמר (תהילים יג,ו) "ואני בחסדך בטחתי יגל ליבי" - מכיוון שמוצא אני גילה בליבי, מבין אני שחסד ה' זרח עליי והנני בוטח בו.

(רבי צבי־הירש מנדבורנה)

צער השכינה

רבי משה מקוברין ראה יהודי שהיה שרוי בצער רב. אמר לו: והלוא נאמר בגמרא (חגיגה טו,ב) "בזמן שאדם מצטער, שכינה מה לשון אומרת? קלני מראשי קלני מזורעיי". אם כן, איך יכול אדם להכניס את השכינה בצער בשל ענייניו הפעוטים!?

תורתו של דואג

הגמרא אומרת (סנהדרין קו): "אין תורתו של דואג האדומי אלא משפה ולחוץ". יש בזה רמז

שהשרוי בדאגה אין תורתו בלב ונפש אלא מן השפה ולחוץ.

(רבי יחזקאל מקוזמיר)

לגרשה בכל תוקף

רבותינו הקדושים מזהירים מאוד על העצבות, לגרשה בכל תוקף, ולברוח ממידה מאוסה ורעה זו כבורח מן המוות, להיותה רעל הממית כל רגש טוב.

(הרבי הרי"צ מליובאוויטש)

איסור תרופה

אדמו"ר הזקן אמר: עצבות ומרה שחורה דברים אסורים הן. מרירות - תרופה בדוקה ומנוסה היא להצלחה בלימוד ובעבודת ה'.

להמתיק בשמחה

פתגם מקובל בשם זקני החסידים: עצבות היא ישות וטרָפה; מרירות כשרה, אבל רק כאשר ממתיקים אותה בשמחה של עבודה.

(אגרות קודש אדמו"ר הרי"צ)

מצודה פרוסה

הנפש הבהמית היא חכם להרע. כל מטרתה ללכוד את האדם במצודתה ולהעבירו על דעתו, כדי שלא ייתן דעתו וליבו להתעסק בתורה ובעבודה. זאת היא עושה בשתי דרכים, ושתייהן כאחת רעות: שמחה וסיפוק ממעמדו וממצבו הרוחני, ועצבות ממעמדו וממצבו הרוחני.

(אדמו"ר הרי"צ מליובאוויטש)

שטריימל מבעד לחלון

ילדה קטנה, בת חמש, עומדת ליד חלון ביתה ומשקיפה לעבר הרחוב. לפתע לוכד את עיניה מראה מוזר: על המדרכה מתהלך אדם מבוגר, עטור זקן ארוך וצחור, ולראשו כובע פרווה רחב ונמוך.

הדמות החריגה מעוררת את סקרנותה. היא ממהרת לקרוא לאביה, מיכאי, וגוררת אותו לחלון שיביט אף הוא באיש המוזר. "אבא, מי האיש הזה, מאיזה עם הוא?", היא שואלת אותו.

הימים שלהי שנות החמישים בבוקרסט, בירת רומניה, הנתונה לשלטון קומוניסטי חמור וקפדני. האב מקרב את פניו לעבר החלון, ועל פניו עולה הבעת תדהמה. במוחה הילדותי מבינה הילדה כי שאלתה מסעירה את נפשו של אביה.

היא תולה באביה מבט מצפה. הוא עצמו מוסיף לבהות בחלון בעיניים מצועפות, שוקל את תשובתו. הוא מנסה להשקיט את ההתרגשות המתחוללת בקרבו. כמה זמן לא ראה יהודי עטור זקן ארוך וחובש שטריימל מתהלך ברחובות בוקרסט...

כשניתק מן החלון הבחין בבתו המצפה לתשובתו. "מחר אסביר לך", מלמל לבסוף, דוחה את סקרנותה של בתו ביממה.

בתוך ליבו תהה אם כבר הגיעה העת לחשוף את הילדה לעובדת היותה יהודייה. השלטון הקומוניסטי שלט ביד קשה במדינה ומכביד את עולו על היהודים. מוסדות יהודיים נסגרו, והרוח הקומוניסטית מנסה להכחיד כל סממן יהודי.

אמנם בערים הקטנות ובכפרים המרוחקים הדיקטטורה רופפת קמעה, ואפשר לקיים חיים יהודיים בסיסיים, אך לא בבוקרסט. כאן בעלת הבית היא המשטרה החשאית – הסק וְיִטְטָה מטילת האימה, מקבילתו הרומנית של הק"ב הרוסי. כמהנדס בעל מוניטין ידע מיכאי כי עליו להיזהר שבעתיים. אם ייחשד בחוסר אהדה למשטר, יאבד את פרנסתו, יירדף וימיט אסון על משפחתו.

למחרת מחליט מיכאי לעשות מעשה. הוא לוקח את שרה הקטנה לטיול ברחובות בוקרסט. הצעידה מובילה אל בית העלמין היהודי בעיר. השנים משוטטים בין המצבות העתיקות, עד

החסידים. כן, שרה, גם את יהודייה, ועלייך לזכור זאת תמיד!"

הילדה המנהנת בהבנה, אף שאינה מצליחה לרדת לסוף דעתו של אביה. היא מבולבלת למדי. מעולם לא אמר לה שהיא יהודייה, וכעת הוא מזהיר אותה שלא לשכוח זאת לעולם... מיכאי מוציא מכיסו שרשרת עם תליון מגן דוד ועונד אותה על

שמיכאי עוצר סמוך לקבריהם של ברוך ושרה לורך.

"כאן קבורים סבא וסבתא שלך", אומר מיכאי לבתו בקול שקט. הוא נושם עמוקות ולוחש: "הם היו יהודים... וגם האדם המוזר בעל הזקן, שראית אתמול, אף הוא יהודי. יהודי דתי. הכובע שעל ראשו הוא שטריימל, כובע פרווה מסורתית של

לומדים גאולה מאת מנחם ברוד

מנהיגות של מוח ולב

מראשית קיומו של עם ישראל מופיעים בו שני כוחות מרכזיים, שאותם מובילים יהודה ויוסף. גם בגאולה העתידה אנו מוצאים את שני הכוחות האלה – משיח בן־דוד, משבט יהודה, ומשיח בן־יוסף. על־פי המקורות משיח בן־יוסף מופיע לפני משיח בן־דוד, נלחם בגויים ונהרג בידם.

בגמרא (סוכה נבא, י) יש דעה שמפרשת את הפסוק (זכריה יביב) "וספדה הארץ משפחות־משפחות" – "על משיח בן־יוסף שנהרג". בהמשך אומרת הגמרא שהקב"ה אומר למשיח בן־דוד: "שאל ממני ואתנה גויים נחלתך". אך כשהמשיח רואה את משיח בן־יוסף שנהרג, הוא אומר לקב"ה: "ריבוננו של־עולם, איני מבקש ממך אלא חיים". כאן אנו מוצאים התייחסות ברורה ומפורשת למשיח בן־יוסף. הוא נהרג, ואילו משיח בן־דוד נשאר בחיים.

מיהו משיח בן־יוסף?

דברים רבים בענייני הגאולה לא נאמרו בדרך ברורה ומפורשת. הרמב"ם קבע כלל גדול (פרק יב מהלכות מלכים, הלכה ב), שכל הדברים האלה "לא ידע אדם איך יהיו עד שיהיו". יש דברים שהוגדרו בבירור ובמפורש בהלכה (למשל, הדברים המפורטים בפרק יא שם); אך בכל הדברים האחרים אין בכוחנו לדעת מה נאמר כמשל וכדימוי ומה אכן אמור להתקיים בצורה ממשית במציאות הגשמית. משיח בן־יוסף אינו נזכר כלל ברמב"ם, ובמידה מרובה דמותו לוטה בערפל.

רבי סעדיה גאון (בספרו אמונות ודעות, במאמר הגאולה) קובע כי אין הכרח שמשיח בן־יוסף אכן יבוא בפועל, אלא הדבר תלוי בעם ישראל: אם עם ישראל ישוב בתשובה, יתגלה מיד משיח בן־דוד, ולא יהיה צורך במלחמות ובפעולתו של משיח בן־יוסף. גם אם יופיע אז משיח בן־יוסף, הוא לא יהיה אלא שליחו של משיח בן־דוד ויכין לו את הדרך.

יש שפירשו את עניינו של משיח בן־יוסף במובן רחב יותר, ועל־פי זה הוא מכונן לכל הצדיקים ומנהיגי ישראל שמתו על קידוש השם בתקופת הגלות. כל אלה הם בבחינת "משיח בן־יוסף שנהרג".

מלכות בלי הפסק

המהר"ל (נצח ישראל פרק לז) מסביר, שיהודה ויוסף הם כנגד המוח והלב – שני איברים מרכזיים בגוף האדם. יהודה כנגד המוח, והוא מצוין את שלטון המוחין והדעת; יוסף כנגד הלב, והוא מצוין את שלטון המידות והרגש. לכן יהודה ויוסף הם מנהיגי האומה היהודית.

אולם מבין שניהם, ההנהגה האמיתית שייכת ליהודה, שכן המוח הוא העליון על כל האיברים, וכולם צריכים להיות מונהגים על־ידו. הנהגתו של יוסף מציינת מצב חנות, כאשר עם ישראל אינו בשל ואינו ראוי להנהגה העליונה של יהודה, והוא נמשך אחר הלב (יוסף) ולא אחר המוח (יהודה).

על־פי זה נראה, ש'משיח בן־יוסף' אמור על מנהיגי עם ישראל בתקופת הגלות, כאשר עם ישראל אינו עומד במדרגתו האמיתית. אז נמשכים רוב ישראל אל ה'לב' ורק מיעוטם הולכים אחר ה'מוח'. אבל מכיוון שה'לב' אינו יכול לעמוד לגמרי נגד הרע, גוברים עליו בני אומות העולם, עד שהוא 'נהרג' ומסתלק מעלה זו מ'ישראל' (כלשון המהר"ל). אבל משיח בן־דוד מצוין את הנהגה השלמה והאמיתית של עם ישראל, שגם אומות העולם אינן יכולות לה. לכן כשיבוא הזמן להתחדשות הנהגה האמיתית, יתגלה משיח בן־דוד וכל העם יימשך אליו, ולמלכותו לא יהיה הפסק לעולם.

בתורת החסידות מבואר, שבמשיח צדקנו עצמו תהיה התכללות של משיח בן־יוסף. על זה נאמר (יחזקאל לז) שהקב"ה יחבר את "עץ יוסף" ו"עץ יהודה" ויעשה אותם "לעץ אחד", כאשר "דוד עבדי נשיא להם לעולם".

צווארה. כעת, אל מול המצבות הדוממות, הוא מלמד אותה, בפעם הראשונה, לומר "שמע ישראל".

השנים חלפו. שרה גדלה, עלתה ארצה, ומעולם לא שכחה את הרגעים שבהם התוודעה ליהדותה, וכיצד אביה, מיכאל־בנימין הרשקוביץ, גילה לה שהיא בת לעם היהודי. היא זכרה גם את היהודי שטריימל לראשו, צועד בגאון ברחובות בוקרסט ומתעלם מגוב האריות הקומוניסטי.

את הסיפור הזה סיפרה לילדיה. בנה, מיכאל־בנימין, הקרוי על שם אביה, תמיד תהה מיהו אותו יהודי, אך אימו לא הייתה יכולה להשיב על כך. היא שיערה שזה היה תייר שנקלע לעיר, או יהודי ששהה בבוקרסט בדרכו לארץ ישראל.

לפני כשנה חלק הבן את הסיפור עם חברו, ר' אברהם־מרדכי וינשטוק, וזה פרסמו בשבועון 'המבשר'. לפני כחודש ימים, לאחר שהתפלל תפילת ערבית בבית כנסת בבית שמש, ניגש אל וינשטוק אברך צעיר.

"זוכר אתה שפרסמת לפני כשנה סיפור על יהודי חובש שטריימל ברחובות בוקרסט, וילדה שהביטה בו מן החלון?", שאל אותו. וינשטוק אישר. "נראה לי שהאיש הזה היה סב", אמר האברך.

הוא סיפר כי סבו היה רבי מרדכי פרנקל, האדמו"ר מבוטושטאן. באותן שנים התגורר בבוקרסט, עד עלייתו ארצה בשנת תש"ך. בהיותו ברומניה בלט בעקשנותו להתהלך ברחובות ושטריימל לראשו. הכובע שהסגיר את מוצאו הביא עליו הצקות שונות. הוא נקנס, הוקנט ונרדף, אך לרגע לא חשב להסירו מראשו. כשביקשו מקורביו להניאו מכך, השיב: "מי יודע? אולי יראה אותי יהודי מן החלון ונשמתו תתעורר?".

הרב מיכאל־בנימין אוישי, בנה של שרה, משמש כיום אחד משליחי חב"ד ב'פרוזה' שבאוקראינה. בשבתות הוא צועד כבדת דרך ממושכת מביתו לעבר בית הכנסת, ומקפיד להתעטף בטלית בביתו דווקא, ולצעוד כך לבית הכנסת. מראהו החריג מעורר מבטים רבים מצד העוברים ושבים, אולם הוא מתעלם מכך. הוא עושה זאת כדי שבנו יראה את אביו כפי שילדים יהודים במקומות אחרים רואים את אביהם.

אבל בתוך ליבו יש עוד סיבה. "מי יודע?", הוא חושב לעצמו, "אולי יראה אותי יהודי מן החלון ונשמתו תתעורר"...

(תודה לשולח הסיפור, הרב מיכאל אוישי)

מקום קבורתם נודע

ולטפל בממצאים הקשורים לנרצחים יהודים. "מובן שנענית", אמר הרב סממה. "בכל פעם שהצוות שלו מאתר קבר אחים יהודי, מזעיקים אותו. לעיתים אנו מסתפקים בהנחת מצבה, ויש מקרים שמצריכים איסוף עצמות וקבורה".

קברי אחים ביער. הרב סממה בפעולה

עדויות זוועתיות

הרב סממה חוזר אל הפעם הראשונה שעשה את מלאכת הקודש: "חזרתי הביתה ואמרתי לרעייתי שאינני מסוגל לשמוע עדויות זוועתיות כל-כך ולראות את קברי האחים העצומים. במחשבה שנייה אמרתי: האנשים האלה הם קדושי עליון. אם לא אעשה זאת, מי כן?".

העבודה עם המתים מולידה גם פעילות עם החיים. "פעם אחת פגשתי יהודי, ניצול יחיד ששרד מאימי השואה בכפר קטן בדרום אוקראינה. הוא דיבר קצת יידיש ושיתף אותי בזיכרונותיו. לבסוף ניאות להניח תפילין, אחרי שלא עשה זאת מאז השואה", הוא מספר.

ברכת 'מחיה המתים'

לא מכבר ליווה מסע לאיתור קברי אחים במעבה יער בפולין, בעזרת קשיש פולני מקומי שהיה עד ראייה. "על אף השנים שחלפו, האיש הוביל אותנו בדיוק למקום", הוא מספר בהתרגשות. "היו שם שני קברים, אחד מהם

בשש השנים האחרונות עוסק הרב מנחם-מענדל סממה בטיפול בקברי אחים באוקראינה, בפולין, ברוסיה ובלטווייה. "בפעם הראשונה כשחזרתי הביתה אחרי קבורת עצמות יהודים שהיו פזורות סביב קבר האחים, הדבר הראשון שעשיתי הוא לחבק את ילדיי", הוא אומר. "בעבודה הזאת אתה לומד לייקר את החיים".

הרב סממה (39), בנו של שליח חב"ד בעיר סטרסבור שבצרפת, הרב אהרון סממה, משמש רב בית כנסת בעיר. בשנים האחרונות התגלגל, בנסיבות מפתיעות, לעיסוק יוצא דופן: סיוע באיתור קברי אחים וטיפול בהם על-פי ההלכה.

התגלית של הכומר

"הכול התחיל מפגישה עם כומר מקומי, פטריק דהבוא שמו", הוא מספר. "הפגישה זומנה בעקבות דברים שצוטטו בשמו נגדנו. בשיחה התברר שדבריו הוצאו מהקשרם, ולהפך, גיליתי שהכומר הקים ארגון שאוסף עדויות מקשישים ופועל לאיתור קברי אחים מימי השואה. את הארגון הקים בעקבות מסע שערך בשאיפה לחקור את חיי אביו, שנכלא במחנה ריכוז מיוחד למורדים באוקראינה. הוא נפגש עם עד למתחולל במחנה, והסיפורים זעזעו אותו כל-כך, עד שהחליט לפעול לשימור העדויות".

הכומר הציע לרב סממה לשמש רב הארגון

פינת ההלכה

מאת הרב יוסף גינזבורג, רב אזורי, עומר

איחור לתפילה

שאלה: אישה שאיחרה לתפילה בבית הכנסת בשחרית של שבת, האם עליה להתחיל מההתחלה או להצטרף לתפילת הציבור?

תשובה: אישה פטורה מתפילה בציבור, ולכן אף שיש מעלה גדולה בתפילה בבית הכנסת, אין סיבה לקשור את תפילתה לתפילת החזן או לציבור המתפללים.

כשאישה מאחרת לבית הכנסת חשוב לדעת באילו חלקים מהתפילה היא חייבת. מצד הדין, על-פי שולחן ערוך אדמו"ר הזקן (פוסקים אחרים מקילים יותר), אישה פטורה מאמירת קרבנות ופסוקי דזמרה, וחוז' מברכות השחר וברכות התורה ופרשת התמיד ("צו את בני ישראל"). היא חייבת (מכל תפילת שחרית) רק בקריאת שמע, בברכת 'אמת ויציב' ובתפילת העמידה. ונהוג

נשאר פתוח. עמדתי מלמעלה, מביט בזעזוע בעומקו של הקבר העצום. התחושה הייתה נוראה. ניסיתי לחשוב מה עבר ליהודים בראש באתם רגעים מצמררים. למה הקבר נשאר פתוח, אין לי תשובה. ייתכן שהנאצים רצו לקבור שם עוד יהודים".

בעקבות הפעילות הזאת השתנו חיי. "פעם אחת נשאלתי מה השתנה בחיי. השבתי: ברכת 'מחיה המתים' השתנתה אצלי. כיום, כשאני אומר ברכה זו, אני חושב על אותם קדושים שמקום קבורתם לא נודע".

ברכות וישועות

רבים נושעו מברכותיו הקדושות של הרבי מליובאוויטש

גם כיום אפשר לעלות ולהשתטח על 'הציון' הקדוש של הרבי, ולשלוח מכתבים ל'ציון' לבקשת ברכה.

ohel chabad lubavitch, 226_20 Francis Lewis Blvd. Cambria Heights, N.Y 11411
Tel: 1-718-723 4545, Fax: 1-718-723 4444

www.ohelchabad.org

רוצים לדעת מה יהיה?

הספר שמסביר בלשון בהירה את חשיבות האמונה בביאת המשיח, מהי הגאולה, מה יעשה המשיח, כיצד יתגלה, ומה יקרה באחרית הימים

368 עמודים | כריכה קשה

להזמנות: טל' 1-718-6041020

ספרים לכל המשפחה

הכרך השני של 'צדיקים למופת', מבחר מסיפורי 'שיחת השבוע' 70 סיפורים מופלאים על צדיקי ישראל מכל העדות

עריכה חדשה | עיצוב מרהיב | 352 עמודים | כריכה קשה

להזמנות: טל' 1-718-6041020